

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Filipa Dienstbiera v právní věci žalobce: J. J., zastoupený JUDr. Ing. Rudolfem Kutnarem, advokátem se sídlem Na Višňovce 1/1044, Praha 6, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 31, Brno, o žalobě proti rozhodnutí Finančního ředitelství v Praze ze dne 15. 8. 2012, č. j. 4511/12-1100-203501, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 26. 9. 2014, č. j. 46 Af 33/2012 - 27,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 26. 9. 2014, č. j. 46 Af 33/2012 - 27, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce ve svém přiznání k silniční dani za rok 2001 přiznal k dani dvě silniční vozidla. První vozidlo bylo registrační značky AEF 34-75. Jeho provozovatelem byl žalobce. Daňová povinnost z tohoto vozidla činila 2.400 Kč. Druhé přiznané vozidlo bylo registrační značky AKM 53-92. Jeho provozovatelkou zapsanou v technickém průkazu byla žalobcova manželka. Daňová povinnost z tohoto vozidla (dále též „vozidlo manželky“) činila 3.000 Kč. Celkově tedy žalobce v daňovém přiznání tvrdil daňovou povinnost ve výši 5.400 Kč.

[2] Správce daně na základě žalobcova daňového přiznání vydal platební výměr, ve kterém mu vyměřil silniční daň za rok 2011 ve výši 2.400 Kč. Rozdíl daně žalobcem

tvrzené a daně vyměřené správce daně odůvodnil tím, že vozidlo manželky je předmětem daně jiného poplatníka a žalobce ho tedy nemůže uvádět ve svém daňovém přiznání. Proti tomuto rozhodnutí se žalobce odvolal, neboť dle něj mu správce daně měl vyměřit daň i za vozidlo manželky.

[3] Odvolání Finanční ředitelství v Praze zamítlo. Působnost tohoto orgánu přešla ke dni 31. 12. 2012 dle zákona č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky na Odvolací finanční ředitelství, které proto je dle § 69 s. ř. s. žalovaným.

[4] Proti tomuto rozhodnutí žalobce brojil žalobou. V ní uvedl, že rozhodnutí správce daně i žalovaného jsou nezákonná. Rozhodující je ustanovení § 4 odst. 2 písmeno a) zákona č. 13/1993 Sb., o dani silniční. Dle tohoto ustanovení je poplatníkem daně rovněž zaměstnavatel, pokud vyplácí cestovní náhrady svému zaměstnanci za použití osobního automobilu, pokud daňová povinnost nevznikla již provozovateli vozidla. Za zaměstnance dle tohoto ustanovení se musí považovat poplatník s příjmy ze závislé činnosti podle ustanovení § 6 odst. 2 zákona č. 586/1992 Sb., o dani z příjmu. Dle tohoto ustanovení jsou zaměstnanci fyzické osoby, které mají postavení osob pobírajících příjmy ze závislé činnosti, bez ohledu na to, zda je skutečně pobírají. Příjmy ze závislé činnosti jsou dle § 6 odst. 1 písm. a) zákona o dani z příjmu příjmy z pracovněprávního, služebního nebo členského poměru a obdobného poměru, v nichž poplatník při výkonu práce pro plátce příjmu je povinen dbát příkazů plátce.

[5] Žalovaný na situaci nesprávně aplikoval § 318 zákoníku práce. Toto ustanovení sice zakazuje pracovněprávní vztah mezi manžely, ale pro účely daňové jsou pojmy zaměstnanec a zaměstnavatel vymezeny širěji, a to právě § 6 odst. 2 zákona o daních z příjmů. Manželka žalobce předmětné vozidlo využívala při podnikatelské činnosti žalobce. Žalobce tedy pro účely silniční daně byl zaměstnavatelem manželky, a proto měl povinnost za její auto daň přiznat a zaplatit. Správce daně postupoval rovněž v rozporu s hlavním účelem daňového řízení – úhradou silniční daně za osobní auto, které bylo používáno k podnikání žalobce. Tím byl státní rozpočet zkrácen o tuto daň.

[6] Krajský soud v Praze napadeným usnesením žalobu odmítl. Uvedl, že žalobci chybí aktivní žalobní legitimace. Žalobce nijak netvrdil, že rozhodnutím bylo negativněasaženo do jeho právní sféry, přičemž takovéto dotčení nelze ani žádným způsobem dovodit. Rozhodnutí o snížení žalobcem tvrzené daňové povinnosti se negativně nedotýká jeho právní sféry. Dle soudu je představitelné dotčení právní sféry osoby, které podle názoru správce daně svědčí povinnost být poplatníkem. Spor o daňovou povinnost by však v takovém případě musel být předmětem jiného daňového řízení. Jelikož žaloba byla podána osobou zjevně neoprávněnou, soud ji dle § 46 odst. písm. c) s. ř. s. odmítl.

II. Kasační stížnost

[7] Žalobce (dále též „stěžovatel“) napadl usnesení krajského soudu včas podanou kasační stížností. V ní namítal, že je dán důvod podle § 103 odst. 1 písm. e) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“), tj. nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu.

[8] Krajským soudem provedený výklad § 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s. je nezákonný a protiústavní. Ustanovení čl. 36 Listiny základních práv a svobod garantuje každému, kdo tvrdí, že byl zkrácen na svých právech rozhodnutím orgánu veřejné správy, právo aby se obrátil na soud, aby přezkoumal zákonnost takového rozhodnutí. Kdyby byla zpochybněna možnost žalobce se bránit proti rozhodnutí správního orgánu, otevírá se tím prostor pro libovůli. V pochybnostech o tom, zda žalobci svědčí právo přístupu k soudu či nikoli, je nutné se přiklonit k výkladu ve prospěch tohoto práva. Žalobní legitimace musí být dána vždy, když je rozhodnutím správního orgánu autoritativně dotčena právní sféra žalobce.

[9] Stěžovatel je přesvědčen, že v případě vyměření silniční daně jinak, než on sám navrhoval, k tomuto dotčení došlo. Jakékoli nezákonné rozhodnutí správce daně se dotýká jeho právní sféry. Je negativně zkrácen na právu, aby mu byly státem daně ukládány jen na základě zákona.

[10] Rozhodnutí žalovaného se dotklo právní sféry stěžovatele rovněž tím, že za zpracování a podání odvolání a následné správní žaloby musel vynaložit nemalé náklady. Další zásah do právní sféry spočívá ve vážném rodinném a manželském rozkolu. Stěžovatel své manželce tvrdil, že poplatníkem daně silniční za její auto je on a že tuto daň uhradil. Když následně manželce přišel platební výměr na tuto daň, byla přesvědčena, že ji manžel obelhal. Toto přesvědčení se stěžovatele dotklo natolik, že jako vědecký pracovník ztratil po delší dobu tvůrčí schopnosti a tudíž i schopnost pracovat. Tím došlo i k neoprávněnému zásahu do jeho rodinného života (čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod).

[11] Ze všech shora uvedených důvodů stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud usnesení Krajského soudu v Praze zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného ke kasační stížnosti

[12] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti plně souhlasil s odůvodněním rozsudku krajského soudu. Je zřejmé, že žalobou napadeným rozhodnutím byla stěžovateli snížena výše vlastní daňové povinnosti, což nelze označit za negativní zásah do jeho právní sféry. Skutečnost, že částka byla následně vyměřena jinému subjektu, již nemůže být předmětem sporu mezi žalovaným a stěžovatelem, nýbrž by musela být předmětem jiného daňového řízení či případně následného soudního řízení. Z těchto důvodů žalovaný navrhl, aby soud kasační stížnost zamítl.

IV. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[13] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti nejprve hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že kasační stížnost je projednatelná.

[14] Důvodnost kasační stížnosti posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž je povinen přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[15] Kasační stížnost je důvodná.

[16] Dle § 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s. jestliže byla žaloba podána osobou k tomu zjevně neoprávněnou, soud ji usnesením odmítne. Žalobní legitimaci podle § 65 odst. 1 s. ř. s. má ten, kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen přímo nebo v důsledku porušení svých práv v předcházejícím řízení úkonem správního orgánu, jímž se zakládají, mění, ruší, nebo závazně určují jeho práva nebo povinnosti. Toto ustanovení směřuje případy nedostatku procesní a hmotné aktivní legitimace. Procesní legitimaci má žalobce tehdy, jestliže *tvrdí* zásah do svých subjektivních práv. Hmotnou legitimaci má tehdy, jestliže k tomuto tvrzenému zásahu do jeho práv reálně dojít mohlo.

[17] Nejvyšší správní soud konstantně judikuje, že „*postup podle § 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s., tedy odmítnutí návrhu usnesením, jestliže návrh byl podán osobou k tomu zjevně neoprávněnou, lze vyhradit pouze případům nedostatku procesní legitimace a jen zcela zjevným nedostatkům legitimace hmotné, zjistitelným bez pochyb okamžitě, zpravidla již ze žaloby samé. Pokud tomu tak není, musí soud návrh „propustit do řízení ve věci“, kdy teprve, vyjde-li nedostatek aktivní legitimace najevo, bude s ohledem na tuto skutečnost rozhodnuto ve věci rozsudkem.*“ (rozsudek ze dne 27. 9. 2005, č. j. 4 As 50/2004 - 59, usnesení rozšířeného senátu ze dne 21. 10. 2008, č. j. 8 As 47/2005 - 86, č. 1764/2009 Sb. NSS nebo rozsudek ze dne 21. 5. 2008, č. j. 4 Ans 9/2007 - 197).

[18] Interpretací § 65 odst. 1 s. ř. s. se obšírně zabýval rozšířený senát NSS v usnesení ze dne 23. 3. 2005, č. j. 6 A 25/2002 - 42. V tomto rozhodnutí konstatoval, že „*žalobní legitimace musí být dána pro všechny případy, kdy je dotčena právní sféra žalobce, tj. kdy se jednostranný úkon správního orgánu, vztahující se ke konkrétní věci a konkrétním adresátům, závazně a autoritativně dotýká jejich právní sféry. Nejde o to, zda úkon správního orgánu založil, změnil, či závazně určil práva a povinnosti žalobce, nýbrž o to, zda se - podle tvrzení žalobce v žalobě - negativně projevil v jeho právní sféře.*“

[19] V dalším ze svých rozhodnutí rozšířený senát uvedl, že aktivní žalobní legitimace v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu bude dána vždy tehdy, pokud s ohledem na tvrzení žalobce není možné zjevně a jednoznačně konstatovat, že k zásahu do jeho právní sféry v žádném případě dojít nemohlo (výše citované usnesení rozšířeného senátu č. j. 8 As 7/2005 - 86, č. 1764/2009 Sb. NSS; stejně tak rozsudek č. j. 4 Ans 9/2007 - 197). Odmítnutí žaloby pro nedostatek hmotné legitimace lze tedy vyhradit pouze „*zcela zjevným nedostatkům, zjistitelným bez pochyb, okamžitě zpravidla již ze žaloby samotné (například v těch případech, kdy žalobce tvrdí porušení práva, jehož již pojmově nemůže být nositelem).*“ (rozsudek ze dne 27. 9. 2005, č. j. 4 As 50/2004 - 59, 290/2004 Sb. NSS, rozsudek ze dne 14. 12. 2012, č. j. 1 As 85/2012 - 41).

[20] Ze žaloby stěžovatele bylo zřejmé, že se domáhal svého práva na zaplacení silniční daně za manželčino vozidlo. Stěžovatel tedy tvrdil, že došlo k porušení jeho práva zaplatit daň. Procesní žalobní legitimace tak splněna byla. Jestliže krajský soud byl opačného

názoru, měl stěžovatele vyzvat k odstranění vad podání dle § 37 odst. 5 s. ř. s. a ne návrh bez dalšího odmítnout (srov. bod 33 usnesení rozšířeného senátu ze dne 21. 7. 2009, č. j. 1 Ao 1/2009 - 120, č. 1910/2009 Sb. NSS).

[21] Krajský soud stěžovatele k doplnění vad nevyzýval patrně proto, že dotčení právní sféry dle soudu nešlo ani dovodit. Tímto soud konstatoval nedostatek věcné aktivní legitimace. Nejvyšší správní soud s tímto závěrem nesouhlasí. Rozhodnutí žalovaného se vztahuje ke konkrétní věci, je adresované žalovanému a závazně a autoritativně stanovuje výši stěžovatelovy daňové povinnosti. Potenciální nesprávné vyměření daňové povinnosti by se stěžovatelovy právní sféry dotklo.

[22] Zda se stěžovatel mohl domáhat vyměření daně i za manželčino auto, bylo žalobou předestřeno jako předmět sporu. Nelze zřejmě a na první pohled vyloučit, že žalobci toto právo náleželo. Jedná se o hmotněprávní otázku, kterou je třeba zodpovědět řádným postupem v řízení zakončeném věcným rozhodnutím. Odmítnutí žaloby dle § 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s. tak nebylo namístě, neboť tento procesní postup v případě nedostatku věcné legitimace je naprosto výjimečný. Místo toho měl krajský soud žalobu propustit do věcného řízení a v něm o ní rozhodnout.

[23] Na základě shora uvedeného Nejvyšší správní soud uzavírá, že krajský soud chybně posoudil otázku aktivní žalobní legitimace stěžovatele a následně nesprávně odmítl jeho žalobu.

V. Závěr a náklady řízení

[24] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou, a proto podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Praze a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm bude krajský soud vázán právním názorem vysloveným v rozsudku zdejšího soudu. V novém řízení rozhodne krajský soud i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. prosince 2014

JUDr. Marie Žiškova
předsedkyně senátu